

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

**Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв**

**АРАНЖУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ
МУЗИЧНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ**

(додатковий предмет)

**Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації**

**Спеціальність
“Музичне мистецтво”**

Київ – 2008

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

**АРАНЖУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ
МУЗИЧНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ**

(додатковий предмет)

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Музичне мистецтво“

Київ – 2008

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

Загальний обсяг – 54 год.
З них індивідуальних – 36 год.
Самостійна робота – 18 год.

АРАНЖУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЗИЧНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 24 с.

Укладачі:	С. О. Карась – викладач Київської дитячої академії мистецтв М. І. Чембержі – ректор Київської дитячої академії мистецтв
Рецензенти:	В. П. Іванець – викладач Львівського державного музичного училища ім. С. П. Людкевича С. С. Хащеватська – доцент Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка
Редактор Відповідальний за випуск	Є. Д. Колесник А. І. Ткаченко

Навчальне видання

Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 1,4. Наклад 150 прим.

ПП “НОВА КНИГА”, м. Вінниця, вул. Квятека, 20

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81

E-mail: info@novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з предмета “Аранжування з використанням музичних комп'ютерних програм” розраховано на студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації.

Зазначену програму укладено з урахуванням вимог державного стандарту нормативного предмета “Комп'ютерне аранжування” і рекомендовано для впровадження в практику викладання названого навчального предмета у вищих навчальних закладах культури і мистецтв.

При підготовці програми “Аранжування з використанням музичних комп'ютерних програм” враховано принцип комплексного вивчення студентами музичних дисциплін: “Історія музики”, “Аналіз музичних форм”, “Гармонія”, “Інструментознавство”, “Інструментовка”, “Читання партитур” та ін. Основна робота зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

Курс “Комп'ютерне аранжування” передбачає вивчення і практичне засвоєння матеріалу за такими напрямками:

- володіння навичками роботи за комп'ютером;
- набуття навичок оркестрового аранжування;
- знання видів композиторської техніки;
- вміння працювати з комп'ютерними програмами “Finale”, “Sibelius” та ін.

Основною формою проведення занять є теоретично-практична, в якій постійно поєднується засвоєння та практичне закріплення знань, розвивається композиторське мислення та вміння орієнтуватися у музичному матеріалі. Для творчого осмислення змісту курсу “Аранжування з використанням музичних комп'ютерних програм” передбачено самостійне вивчення матеріалу.

До програми додається перелік понять і основних вмінь, які є обов'язковими для кожного студента, а також список основної та додаткової методичної і навчальної літератури.

Критерієм оцінки роботи студента є не стільки обсяг матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння аналізувати, узагальнювати, активно використовувати здобуті знання та навички в позанавчальній самостійній роботі.

Програму розраховано на 54 педагогічні години. У ній подано орієнтовний тематичний план з розподілом навчального часу на вивчення окремих розділів і тем по курсах і семестрах навчання.

Методичні рекомендації

Головними цілями вивчення предмета “Аранжування з використанням музичних комп'ютерних програм” є:

- засвоєння кола знань та уявлень про формування і розвиток навичок аранжування з використанням комп'ютерних програм;
- виховання навичок сприймання та розуміння музичних творів у всій повноті їх особливостей, вміння грамотно і професійно оцінювати твори мистецтва, орієнтуватися в їх різновидах;
- вміння визначити стиль та форму музичного твору;
- засвоєння необхідних для подальшого навчання термінів та понять;
- підготовка до грамотного прочитання нотного тексту;
- систематичне виховання музично-слухових уявлень, навичок внутрішнього слуху як основи вільного осмисленого сприйняття музичних творів у процесі формування активного музичного мислення виконавця.

Структура навчального предмета “Аранжування з використанням музичних комп'ютерних програм” передбачає засвоєння теоретичного матеріалу з паралельним його практичним опрацюванням. Конкретні форми роботи для закріплення попередніх тем та відпрацювання навичок (семінар або письмова робота) обираються викладачем залежно від рівня підготовки групи та інтенсивності процесу засвоєння того чи іншого матеріалу.

Теоретичні відомості

Теоретичні відомості, що включені до програми, передбачають рівень знань, які забезпечують у майбутньому успішне вивчення історії музики, гармонії, аналізу музичних форм та інших фахових дисциплін.

Основний матеріал пропонується викласти за 2 семестри, а наприкінці кожного – поєднувати повторення вивченого матеріалу з

ознайомленням із загальними стильовими рисами музики академічного спрямування. Така побудова, з одного боку, сприяє глибокому засвоєнню вивченого тематичного матеріалу та ґрунтовній підготовці до випускного заліку, а з іншого – знайомство та практичне засвоєння прикладів різних музичних жанрів розширює музичний кругозір студентів, розвиває композиторські навички.

Методичні вказівки щодо проведення заліків

Заліки з предмета “Аранжування з використанням музичних-комп'ютерних програм” проводяться в кінці I та II навчальних семестрів. Основна вимога до кожного із заліків – продемонструвати високу якість засвоєння теоретичних знань та практичних навичок, набутих протягом семестру. Оцінка знань відображає рівень роботи студента протягом навчального семестру та безпосередню відповідь на заліку.

Пропонується проводити заліки наступними формами роботи:

1. Теоретичні знання (розкрити теоретичне питання).
2. Практичні завдання: охарактеризувати музичний фрагмент (визначити стиль, жанр), аранжувати на комп'ютері даний приклад.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Рівні навчальних досягнень	За 12-ти бальною	Критерії навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1	Навички та вміння студента сформовані на частковому елементарному рівні. Усна відповідь студента демонструє слабко сформоване музичне мислення. Практична робота виконана не повністю, з великою кількістю помилок, що свідчить про відсутність обов'язкових елементарних навичок. Не володіє термінологією.

I. Початковий	2	Студент володіє незначною частиною тематичного матеріалу, виявляє невелику кількість вмінь та навичок; володіє незначною частиною термінологічного апарату; словниковий запас дає можливість викласти думку на елементарному рівні. Завдання виконуються частково і на низькому рівні, що свідчить про відсутність знань з більшої частини обсягу матеріалу. Практична робота – з великою кількістю помилок, які свідчать про слабе знання музичного матеріалу і про незадовільне засвоєння теоретичних знань.
	3	Студент знає незначну частину теоретичного матеріалу, застосовує обмежений термінологічний та словниковий запас, виконує завдання частково, демонструючи певну обізнаність, але необхідний обсяг матеріалу не засвоєний. Практична робота виконана повністю, але з великою кількістю помилок; разом з тим у ній присутні логічні фрагменти.
II. Середній	4	Студент здатний сприймати музичні твори на репродуктивному рівні. Застосування знань та музичної термінології на практиці задовільне. Практична робота виконана повністю, але із значною кількістю помилок.
	5	Студент володіє певними навичками та вміннями. Не завжди здатний виконати завдання, які потребують абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання музичної термінології, словниковий запас обмежений. Практична робота виконана з помилками, але є вдалі фрагменти, які свідчать про потенційні можливості студента; разом з тим відчувається відсутність твердих знань та навичок.

III. Достатній	6	Студент здатний сприймати і відтворювати значну частину музично-теоретичного матеріалу, але має слабо сформоване художнє мислення; його відповідь потребує додаткових запитань і уточнень. Практична робота свідчить про вміння логічно мислити, але слабка техніка зумовлює посередній рівень роботи.
	7	Студент здатний засвоювати музично-теоретичний матеріал у повному обсязі, але демонструвати здобуті знання і вміння на доброму рівні може не щоразу. Студент робить непереконливі висновки, припускається термінологічних помилок, що вказує на недостатнє засвоєння матеріалу. Практична робота виконана досить грамотно, але зі значними змістовими помилками.
	8	Студент сприймає музично-теоретичний матеріал у повному обсязі, але має стандартне мислення, може лише репродукувати здобуті знання; йому бракує власних висновків, узагальнень. Недостатньо володіє музичною термінологією; відповідь студента свідчить про добре засвоєння матеріалу, але він припускається помилок, які виправляє за допомогою викладача. Практична робота зроблена добре, логічно, але в ній є одна змістова помилка.
	9	Студент виявляє глибоке засвоєння матеріалу, але припускається суттєвих неточностей у відповідях і письмових роботах, які потребують зауважень чи виправлень; у відповіді зустрічаються помилки. Практична робота виконана добре, логічно, але в ній є одна суттєва помилка.

IV. Високий	10	Студент має міцні знання, але допускає неточності у формулюваннях та музичній термінології. Відповідь свідчить про цілісне засвоєння матеріалу, про високий рівень знань і навичок, але у відповіді зустрічаються неточності, які студент долає самостійно. Практична робота свідчить про високий музичний рівень студента, але в роботі є незначна помилка.
	11	Студент володіє музично-теоретичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння й здібності у нових практичних завданнях; демонструє знання музичної термінології, її усвідомлення, уміння систематизувати, узагальнювати, аналізувати музичні явища; застосовувати набуті знання в практичній діяльності. Відповідь студента – без помилок, але не миттєва. Практична робота виконана на високому рівні, без помилок, але не містить нестандартного, оригінального рішення.
	12	Студент має свідомі знання в межах програми, здатний виконувати завдання творчо; вільно та свідомо використовує музичну термінологію у відповіді, робить висновки та узагальнення. Відповідь блискуча, у хорошому темпі, свідчить про активне та ініціативне мислення, високий художній та загальний рівень. Практична робота свідчить про нестандартне мислення студента, високий художній та технічний рівень. Студент самостійно використовує набуті знання, уміння та навички в музичній діяльності.

Завдання курсу

Розвиток комп'ютерних технологій вимагає від вищих навчальних закладів культури і мистецтв підготовки не тільки фахівця-викладача, музиканта, а й спеціаліста з аранжування для різного складу ансамблів, оркестрів, хорів з використанням комп'ютерних музичних програм.

Аранжування для оркестру та ансамблів є комплексним завданням. Поряд з “Інструментуванням”, “Гармонією”, “Аналізом музичних форм”, “Музичною літературою” та ін. курс “Комп'ютерне аранжування” відіграє важливу роль і ставить такі **завдання**:

- ознайомити студентів зі специфікою звучання оркестрів, ансамблів;
- ознайомити з тембром та діапазоном різних музичних інструментів;
- навчити працювати за комп'ютером з різними музичними програмами;
- сприяти формуванню навичок аранжування;
- ознайомити з музичною літературою, різною за стилями.

Після вивчення курсу “Комп'ютерне аранжування” **студент повинен знати**:

- партитурні схеми та склад симфонічного, камерного, духового оркестрів та хору;
- музичні ключі та їх транспонування;
- діапазон різних музичних інструментів;
- музичні форми;
- композиторські стилі.

Після вивчення курсу “Комп'ютерне аранжування” **студент повинен уміти**:

- розкрити зміст та задум автора твору, обраного для аранжування;
- “відчутти” звуковисотне звучання, тембральне забарвлення, динамічний розвиток, уявні голоси, визначити тип фактури твору;
- обрати склад оркестру, ансамблю, для якого буде зроблено аранжування;
- набрати на комп'ютері у музичній програмі обраний склад оркестру та розписати по голосах твір.

Методичні рекомендації

Планування навчальної роботи та глибоко продуманий репертуар – основа організації занять. Навчальний матеріал повинен відповідати індивідуальним здібностям студента, рівню його музично-теоретичних знань, швидкості зорово-слухової реакції, розвивати здібності до імпровізації.

Основні вимоги до навчального репертуару:

- високохудожній зміст музичних творів;
- різноманітність форм і жанрів, стилів і фактур;
- широке пізнавальне значення.

Доцільно включити до навчального репертуару твори, які студенти зможуть використати у своїй практиці та подальшій роботі на посаді керівника оркестру, ансамблю.

До репертуарних списків студента слід включити твори як українських композиторів, так і зарубіжних (класиків та сучасних). Вивчення курсу необхідно починати з ознайомлення роботи за комп'ютером у різних музичних програмах, номенклатурними позначками (назви інструментів), партитурною системою (повною, скороченою), системою аколлад (головна, групова, додаткова, фігурна), а також із способами нотації та абрєвіатури.

Наступним етапом є перехід до всебічного вивчення музичного твору. Найскладніший метод прочитання твору – зоровий, що можливий тільки на основі розвитку внутрішнього слуху. Велику користь для засвоєння навичок зорового читання дає прослуховування музичного твору в реальному звучанні або робота з добре відомим студенту твором.

Починати аранжування слід для ансамблю з невеликою кількістю інструментів, наприклад: флейта, гобой, фагот; труба, валторна, тромбон, туба; струнний квартет (дві скрипки, альт, віолончель) та ін. Інструменти, обрані для ансамблю, повинні охоплювати весь діапазон, щоб уникнути динамічних та тембральних “провалів” у звучанні у всіх регістрах. Тому знання діапазону інструментів, тембру є невід’ємною частиною для професійного аранжування.

Інструменти підбираються в залежності від характеру твору, структурних особливостей фактури, тобто від сукупності способів музичного викладу. Слід визначити тип фактури (гомофонна, гомофонно-гармонічна, монодична, поліфонічна, мішана), її компоненти – фактурні функції (мелодія, бас, гармонія, контрапункт).

Приблизний тематичний план

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Всього	Індивідуальні	Самостійна робота
1.	“Комп’ютерне аранжування”. Зміст та мета курсу.	2	2	-
2.	Симфонічний оркестр. Його типи (склади). Групи музичних інструментів симфонічного оркестру. Камерний оркестр.	5	3	2
3.	Камерний струнний ансамбль. Склад та специфіка звучання.	2	2	-
4.	Духовий оркестр. Його типи (склади). Групи інструментів духового оркестру. Естрадний оркестр (біг-бэнд).	2	2	-
5.	Види фактури музичних творів.	2	1	1
6.	Види композиторської техніки.	2	2	-
7.	Оволодіння навичками роботи з комп’ютерними музичними програмами.	4	3	1
8.	Аранжування твору для невеликого складу ансамблю (до 5-ти інструментів), а також для хору.	8	5	3
9.	Аранжування для симфонічного оркестру.	10	5	5
10.	Аранжування для камерного струнного ансамблю.	8	5	3
11.	Аранжування для духового оркестру. Специфіка аранжування для естрадного оркестру (біг-бєнду).	8	5	3
12.	Контрольний урок.	1	1	-
	ВСЬОГО	54	36	18

Зміст предмета

Тема 1. “Аранжування з використанням музичних комп’ютерних програм”. Зміст та мета курсу

Предмет “Аранжування з використанням музичних комп’ютерних програм” та його значення в загальній системі підготовки фахівців. Мета, завдання, структура курсу.

Тема 2. Симфонічний оркестр. Його типи (склади). Групи музичних інструментів симфонічного оркестру. Камерний оркестр

Коротка історична довідка про оркестр. Основні різновиди оркестру. Основні варіанти складу симфонічного оркестру, його загальний діапазон. Групи інструментів симфонічного оркестру: струнно-смичкові, духові (дерев’яні та мідні), ударні (з визначеною та невизначеною висотою звучання), їх характеристика. Додаткові інструменти (арфа, клавесин, синтезатор тощо). Камерний оркестр (склад, діапазон, специфіка звучання).

Тема 3. Камерний струнний ансамбль. Склад та специфіка звучання

Склад струнного оркестру та ансамблю. Спільні риси та відмінність між ними. Діапазон, тембральні особливості цих колективів (порівняно з симфонічним та камерним оркестрами), а також динамічні, технічні та інші можливості.

Тема 4. Духовий оркестр. Його типи (склади). Групи інструментів духового оркестру. Естрадний оркестр (біг-бенд)

Коротка історична довідка про виникнення духового оркестру. Склади духових оркестрів. Групи інструментів оркестру (дерев’яні, характерні, ударні та основна група). Специфіка звуковидобування, діапазон (загальний та груповий) оркестру. Естрадний оркестр (біг-бенд як найбільший його склад). Спільні риси та відмінності між духовим та естрадними оркестрами.

Тема 5. Види фактури музичних творів

Гомофонна, гомофонно-гармонічна, монодична, поліфонічна, мішана фактура. Значення виду фактури при підборі інструментів для аранжування. Широке та вузьке розташування акордів (знання гармонії). Правильне голосоведення, прохідні звуки, приховані голоси, підголоски та ін.

Тема 6. Види композиторської техніки

Основні види композиторської техніки. Добарокова музика, музика доби бароко (раннє та пізнє), класична та неокласична музика, романтична музика. Відмінності. Сучасні види композиторської техніки (алеаторика, сонористика, колаж, додекафонія та ін.). Оволодіння навичками композиторського мислення.

Тема 7. Оволодіння навичками роботи з музичними програмами на комп’ютері

Комп’ютер та його значення в аранжуванні. Робота з різними музичними комп’ютерними програмами (“Finale”, “Sibelius”, “Overture”). Звукове відтворення музики на комп’ютері.

Тема 8. Аранжування твору для невеликого складу ансамблю (до 5-ти інструментів), а також для хору

Робота з музичними програмами. Вміння набору на комп’ютері партитур різної складності (малі ансамблі). Знання будови хору. Аранжування для малих ансамблів, хору. Динамічні особливості окремих груп виконавців.

Тема 9. Аранжування для симфонічного оркестру

Вибір типу симфонічного оркестру для аранжування обраного твору. Підбір інструментів за діапазоном, тембром та кількістю у групах. Аранжування обраного твору.

Тема 10. Аранжування для камерного струнного ансамблю

Набір на комп’ютері партитури камерного ансамблю. Визначення функцій груп інструментів. Аранжування обраного твору.

Тема 11. Аранжування для духового оркестру. Специфіка аранжування для естрадного оркестру (біг-бенду)

Підбір складу оркестру за групами. Творча композиторська та інструментальна потреба включення епізодичних інструментів як необхідного засобу розкриття ідейно-образного змісту музичного твору. Група ударних інструментів. Ударні інструменти з фіксованою висотою та без неї. Функції ударних інструментів.

Тема 12. Контрольний урок

Перевірка знань студента. Мета, завдання, структура курсу. Парти-турні схеми та склад симфонічного, камерного, духового оркестрів та хорів. Групи музичних інструментів симфонічного оркестру. Специфіка звуковидобування. Діапазон інструментів. Види фактури музичних творів. Види композиторської техніки. Робота з різними музичними комп'ютерними програмами. Аранжування обраного твору.

РЕКОМЕНДОВАНА ПОТІБНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Барабашов Б.* Мідний вершник. – К.: Музична Україна, 1970.
2. *Бетховен Л.* Квартети № 10, 11 для двох скрипок, альту і віолончелі. – М.: Музика, 1972.
3. *Бізе Ж.* – Щедрін Р. Кармен-сюїта. – М.: Советский композитор, 1969.
4. *Бородін О.* Хори з опери “Князь Ігор” у супроводі фортепіано. – М.: Музика, 1983.
5. *Брамс Й.* Вибрані угорські танці. – М.: Музика, 1975.
6. *Вілінський М.* Танцювальна сюїта. – К.: Мистецтво, 1965.
7. *Гайдн Й.* Вибрані квартети. Том I. – М.: Музика, 1968.
8. *Глінка М.* Вальс-фантазія. – М.: Музика, 1976.
9. *Гомоляка В.* Закарпатські ескізи. – К.: Музична Україна, 1971.
10. *Гомоляка В.* Карпатська легенда. – К.: Музична Україна, 1970.
11. *Гріг Е.* Норвезькі танці. – Лейпціг, 1960.
12. *Губаренко В.* Симфонія № 2. – М.: Советский композитор, 1972.
13. *Дворжак А.* Слов'янські танці. Опус 46. – М.: Музика, 1982.
14. *Дворжак А.* Слов'янські танці. Опус 72. – М.: Музика, 1983.
15. *Дичко Л.* Веснянки: Варіації для симфонічного оркестру. – К.: Музична Україна, 1972.
16. *Дичко Л.* Метаморфози. – К.: Музична Україна, 1976.
17. *Домінчен К.* Симфонія № 1. – К.: Музична Україна.
18. *Домінчен К.* Українська рапсодія. – К.: Музична Україна, 1981.
19. *Зноско-Боровський О.* Російська увертюра. – К.: Музична Україна, 1969.
20. *Калачевський М.* Українська симфонія. – К.: Музична Україна, 1974.
21. *Карабиць І.* Музичний дарунок Києву. – К.: Музична Україна, 1986.
22. *Колесса М.* Варіації для симфонічного оркестру. – К.: Музична Україна, 1971.
23. *Колесса М.* Перша симфонія. – К.: Мистецтво, 1966.
24. *Колесса М.* Симфонія № 2. – К.: Музична Україна, 1974.
25. *Колодуб Ж., Колодуб Л.* Танцювальна сюїта № 1. – К.: Музична Україна, 1967.

26. Колодуб Л. Симфонія-дума “Шевченківські образи”. – М.: Советський композитор, 1971.
27. Колодуб Л. Троїсті музики. – К.: Музична Україна, 1968.
28. Колодуб Л. Українська карпатська рапсодія. – К.: Музична Україна, 1971.
29. Косенко В. Героїчна увертюра. – К.: Музична Україна, 1968.
30. Кравцов Т., Міхельс В. Сім українських народних пісень. – К.: Музична Україна, 1971.
31. Леонтович М. Хорові твори. Упор. М. Вериківський. – К.: Держвидав образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961.
32. Лисенко М. Юнацька симфонія. – К.: Музична Україна, 1973.
33. Лисенко М., Ревуцький Л. Увертюра до опери “Тарас Бульба”. – К.: Музична Україна, 1968.
34. Людкевич С. Прикарпатська симфонія. – К.: Музична Україна, 1969.
35. Людкевич С. Симфонічна поема “Не забудь юних днів”. – К.: Музична Україна, 1984.
36. Лятошинський Б. Лірична поема. – М.: Музика, 1966.
37. Лятошинський Б. Симфонія № 1. – К.: Музична Україна, 1971.
38. Ляшенко Г. Карпатські новели. – К.: Музична Україна, 1979.
39. Майборода Г. Гуцульська рапсодія. – К.: Музична Україна, 1971.
40. Майборода Г. Король Лір. Сюїта з музики до трагедії В. Шекспіра. – К.: Музична Україна, 1980.
41. Мусоргський М. Картинки з виставки. – М.: Музика, 1975.
42. Сімович Р. Гірська симфонія. – К.: Музична Україна, 1974.
43. Скорик М. Вальс. – К.: Музична Україна, 1973.
44. Сокальський В. Симфонія. – К.: Музична Україна, 1967.
45. Станкович Є. Симфонія № 2 “Героїчна”. – К.: Музична Україна, 1979.
46. Стравінський І. Музика до балету “Петрушка”. – М.: Музгиз.
47. Чайковський П. Лебедине озеро. – М.: Музика, 1978.
48. Чайковський П. Лускунчик. – М.: Музика, 1978.
49. Штогаренко А. Симфонія № 3 “Київська”. – К.: Музична Україна, 1975.

ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК ТВОРІВ, РЕКОМЕНДОВАНИХ ДО ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Хорові твори

Козак Є. (обр.)	Думи мої, думи
Кюї Ц.	В лісі
Леонтович М.	За річкою, за Дунаєм
Леонтович М.	Козака несуть
Леонтович М.	Пряля
Леонтович М.	Щедрик
Лисенко М.	Ой наступала та чорна хмара
Мендельсон Ф.	Осіньна пісня
Рєбіков В.	Гірські вершини
Рубінштейн А.	Ноченька. Хор з опери “Демон”
Стеценко К.	Заповіт
Тансєв С.	Венеція вночі
Чайковський П.	Ночевала тучка золотая
Шебалін Б.	Стрімчак
Шуман Р.	Привіт весні
Шуман Р.	Вечірня зірка

Твори для різних інструментальних ансамблів

Верді Дж.	Пісенька Герцога з опери “Ріголетто”
Віталі Д.	Менуети
Гайдєнко А.	Вечір у горах
Гайдн Й.	Менует
Гендель Г.	Пасакалія
Грибєєдов О.	Вальс
Гунал В. (обр.)	Коломийки
Довженко В.	Прелюдія на тему пісні “Думи мої, думи мої”
Домінчен К.	Сходить сонце за горою
Золотарьов В.	Білоруська народна пісня “Жниця”

Калачевський М.	Ноктюрн
Коломієць А.	Пісня
Корчинський М.	Веселі кварта
Кос-Анатольський А.	Ой ти, дівчино, з горіха зерня
Косенко В.	Гавот
Лисенко М.	Елегія
Накапкін В. (обр.)	Про гречку
Попадюк В. (обр.)	Українські народні мелодії
Присовський В.	Думка з України
Рєбіков В.	Вальс
Рєвущий Л.	Іди, іди, дощичку
Степовий Я.	Елегія
Стравінський І.	Анданте
Уманець В.	Горлиця
Уманець В.	Метелиця
Чайковський П.	Осіньна пісня
Шостакович Д.	Вальс із кінофільму "Овод"
Шуберт Р.	Серенада
Щуровський Ю.	Сяяння зірок
Юцевич Є.	Жига

Твори для камерного ансамблю

Бетховен Л.	Контрданс
Бояшов В.	Дві п'єси з сюїти "Горбоконики"
Будашкін М.	Російська фантазія
Будашкін М.	Хороводна
Вімер І.	Ноктюрн
Гасанов Г.	Лірична п'єса
Гомоляка В.	Гагілка
Гравітіс О.	Анданте
Гріг Е.	Пісня Сольвейг
Гуцал В.	Танцювальні награвання

Жданов С.	Прелюд
Кабалєвський Д.	Рондо-танець
Караєв К.	Вальс
Карамішев Б.	Гуцульська рапсодія
Кирейко В.	Веснянка
Кирейко В.	Осіньний ранок на полонині
Колодуб Л.	Співаночки
Кужам'яров К.	Ноктюрн
Куліков П.	Думка
Куліков П.	Липа вековая
Лапченко В.(обр.)	Стоїть гора високая
Лапченко В.	Сюїта на теми українських народних пісень
Леонтович М.(обр.)	Зашуміла ліщинонька
Лисенко М.	Коли розлучаються двоє
Мясков К.	Гуцульський танець
Мясков К.	Полька
Нахабін В.	Танець юнаків
Онуфрієнко А.	Хороводи
Прокоф'єв С.	"Настоящую нежность"
Пуленк Ф.	Ноктюрн
Рахманінов С.	Прелюдія
Рєвущий Л.	Канон
Рєвущий Л.(обр.)	Ой ходить сон
Рєпніков А.	Басо-остинато
Свиридов Г.	Відгомін вальсу
Скорик М.	Вальс
Скорик М.	Варіації на народні теми
Смірнов В.	Прелюд
Стравінський І.	Сюїта
Хачатурян А.	Траурний хід
Хачатурян А.	Варіація Нуне з балету "Гаяне"

Холмінов А.	Думка
Шаверзашвілі Т.	Ноктюрн
Шумейко В.	Коломийка
Яковлев В.	Пустотливі награвання

Твори для симфонічного оркестру

Барабашов Б.	Мідний вершник
Бізе Ж. – Щедрін Р.	Кармен-сюїта
Брамс Й.	Угорські танці
Вілінський М.	Танцювальна сюїта
Глінка М.	Вальс-фантазія
Гомоляка В.	Закарпатські сюїти
Гомоляка В.	Карпатська легенда
Гріг Е.	Норвезькі танці
Губаренко В.	Симфонія № 2
Дворжак А.	Слов'янські танці
Дичко Л.	Веснянки
Дичко Л.	Метаморфози
Домінчен К.	Симфонія № 1
Домінчен К.	Українська рапсодія
Зноско-Боровський О.	Російська увертюра
Калачевський М.	Російська увертюра
Карабиць І.	Музичний дарунок Києву
Колесса М.	Варіації для симфонічного оркестру
Колесса М.	Перша симфонія
Колесса М.	Симфонія № 2
Колодуб Л., Колодуб Ж.	Танцювальна сюїта № 1
Колодуб Л.	Симфонія-дума “Шевченківські образи”
Колодуб Л.	Троїсті музики
Колодуб Л.	Українська карпатська рапсодія
Косенко В.	Героїчна увертюра

Лисенко М. – Ревуцький Л.	Увертюра до опери “Тарас Бульба”
Людкевич С.	Прикарпатська симфонія
Людкевич С.	Симфонічна поема “Не забудь юних днів”
Лятошинський Б.	Лірична поема
Лятошинський Б.	Симфонія № 1
Ляшенко Г.	Карпатська новела
Майборода Г.	Гуцульська рапсодія
Мусоргський М.	Картинки з виставки
Симович Р.	Гірська симфонія
Скорик М.	Вальс
Сокальський В.	Симфонія
Станкович Є	Симфонія
Стравінський І.	Петрушка
Чайковський П.	Лебедине озеро
Чайковський П.	Лускунчик

МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Боровик М.* Сучасність в інструментальному ансамблі. // Проблеми української музики. Статті. – К.: Музична Україна. – 1969. – Вип. 2. – С. 168–207.
2. *Боровик М.* Український камерно-інструментальний ансамбль. – К.: Музична Україна, 1978. – С. 102.
3. *Гайдамович Т.* Інструментальні ансамблі. – М.: Музыка, 1960. – 56 с.
4. *Дзюпина Є.* Деякі принципи втілення карпатського фольклору в струнних ансамблях Л. Дичко, М. Скорика, Є. Станковича. // Українське музикознавство. – К., 1982. – Вип. 17. – С. 82–91.
5. *Москаленко В.* Музичний твір як текст // Київське музикознавство / Текст музичного твору: практика і теорія. – К., 2001. – Вип. 7. – С. 3–10.
6. *Остроменський В.* Художньо-педагогічний аналіз творів. – К.: Музична Україна, 1969. – 125 с.
7. *Павлій Г.* Виразальні відмінності між гомофонією і поліфонією. Теорія та виконавство. – Львів: ВДМІ ім. М. Лисенка, 1995. – 112 с.
8. *Пасічник Л.* Переклади (аранжування) як складова сучасного репертуару академічних народно-інструментальних ансамблів України // Вісник Прикарпатського університету / Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – Вип. VII. – С. 190–198.
9. *Онуфрієнко А., Дяк І., Сливинський Я.* Читання партитур для оркестру народних інструментів. – К.: Музична Україна, 1980.
10. *Онуфрієнко А., Дращиця Л.* Хрестоматія з диригування оркестром народних інструментів. – К.: Музична Україна, 1989. – Вип. 2.
11. *Харнонкурт Н.* Музыка як мова звуків. Шлях до нового розуміння музики. – Суми: Собор, 2002. – 184 с.
12. *Шип С.* Музична форма від звуку до стилю. Навчальний посібник. – К.: Заповіт, 1998. – 367 с.
13. *Якуб'як Я.* Аналіз музичних творів. – Тернопіль: Астон, 1999. – Ч. 1. – 208 с.
14. *Алексеев А.* Інтерпретація музикальних произведених (на основі аналізу искусства выдающихся пианистов XX века) / Учебное по-

- собе по курсу “История фортепианного искусства” для студентов музыкальных вузов. – М.: Изд. МГПИ им. Гнесиных, 1984. – 92 с.
15. *Асафьев Б.* Музыкальная форма как процесс. – Л.: Музыка, 1971. – 375 с.
16. *Асафьев Б.* Русская музыка. XIX и начало XX века. – 2-е изд. – М.: Музыка, 1979. – С. 210–264.
17. *Бобровский В.* Тематизм как фактор музыкального мышления: Очерки. – М.: Музыка, 1989. – Вып. 1. – 268 с.
18. *Бондурянский А.* Фортепианное трио Иоганнеса Брамса. – М.: Музыка, 1986. – С. 78.
19. *Бонфельд М. Ш.* Анализ музыкальных произведений. Структуры tonальной музыки. Учебное пособие в 2-х частях. – М.: Владос, 2003. – Ч. 2. – 207 с.
20. *Брянцева В.* Барокко // Музыкальная энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1973. – Т. I. – С. 330–331.
21. *Генова Т.* Из истории basso ostinato XVII–XVIII веков (Монтеверди, Перселл, Бах и др.) // Вопросы музыкальной формы. – М.: Музыка, 1977. – Вып. 3. – С. 123–155.
22. *Горюхина Н. А.* Очерки по вопросам музыкального стиля и формы. – К.: Музична Україна, 1985. – 111 с.
23. *Давидян Р.* Квартетное искусство. Проблемы исполнительства и педагогики. / Учебное пособие для музыкальных вузов. – М.: Музыка, 1984. – 269 с.
24. *Девуцкий В.* Точные масштабные отношения в музыкальной форме // Проблемы музыкальной науки. – М.: Советский композитор, 1979. – Вып. 4. – С. 186–203.
25. *Задерацкий В.* Музыкальная форма. – М.: Музыка, 1995. – Вып. 1. – 543 с.
26. *Корыхалова Н. П.* Интерпретация музыки. – Л.: Музыка, 1979. – 208 с.
27. *Ливанова Т.* Музыкальная драматургия Баха и её исторические связи. – М. – Л., 1948. – 267 с.
28. *Лобанова М.* Музыкальный стиль и жанр: история и современность. – М.: Советский композитор, 1990. – 312 с.

29. *Лысенко А.* Finale 2006. Практическое руководство. Компьютерный набор нот. – К., 2006. – 192 с.
30. *Мазель Л., Цуккерман В.* Анализ музыкальных произведений: элементы музыки и методики анализа малых форм. – М.: Музыка, 1967. – 752 с.
31. *Папуш М.* Элементы учения о мелодии // Музыкальное искусство и наука. – М.: Музыка, 1978. Вып. 3. – С. 145–167.
32. *Попова Т.* Музыкальные жанры и формы. – М. – Л., 1951. – 298 с.
33. *Раабен Л.* Камерная инструментальная музыка первой половины XX столетия. – Л., 1986. – 200 с.
34. *Раабен Л.* Музыка барокко. // Вопросы музыкального стиля. – Л., 1978. – С. 4–10.
35. *Протопопов В.* Очерки из истории инструментальных форм XIV – начала XIX века. – М., 1979. – 328 с.
36. *Скребков С.* Анализ музыкальных произведений. – М.: Музгиз, 1958. – 332 с.
37. *Скребков С.* Художественные принципы музыкальных стилей. – М., 1973.
38. *Сохор А.* Стиль, метод, направление (к определению понятий) // Вопросы теории и эстетики музыки. – М. – Л.: Музыка, 1965. – Вып. 4. – С. 3–15.
39. *Способин И.* Музыкальная форма. – М.: Музыка, 1984. – 400 с.
40. *Холопова В.* Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. Издание второе. – СПб: Лань, 2001. – 490 с.
41. *Цуккерман В.* Анализ музыкальных произведений: Общие принципы развития и формообразования. Простые формы. – М.: Музыка, 1980. – 295 с.
42. *Чередниченко Т.* Ценностный подход к искусству и музыкальная критика (Исторический очерк) // Эстетические очерки. – М.: Музыка, 1979. – Вып. 5. – С. 65–101.
43. *Чigareва Е.* О связях музыкальной темы с гармонической и композиционной структурой музыкального произведения в целом // Проблемы музыкальной науки. – М.: Музыка, 1973. – Вып. 2. – С. 98–134.